ბახტრიონი

ფასი 5.000 მ.

რედაქციის მისამართი: პუშკინის ჰასსაჟი ტელეფ. 8—04.

განცხადების ფასი მორიგებით.

კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

№ 24 | კვირა 24 დეკემბერი | № 24

1923 წ.

1923 წ. წლიწადი მეორე

„ბ ა ხ ტ რ ი ო ნ ი“

1923 წ. წლიწადი მეორე

ყოველ-კვირეული სალიტერატურო და ინფორმაციის გაზეთი

გაზეთში თანამშრომლობას ეწევიან მთელი ძალები **ახალი ქართული კულტურის**

იმ საგანგებო ნომრების გარდა, რომელიც გაზეთ „ბახტრიონმა“ შარშან გამოსცა („ვაჟა-ფშაველა“, „ნიკო ფიროსმან“, „ილია ჭავჭავაძე“, „იაკობ ნიკოლაძე“, „არტურ ლეისტ“) წლის განმავლობაში გამოშვებული იქნება სპეციალური ნომრები: კულტურის პრობლემებზე:

1. ივანე მაჩაბელი
2. გრიგოლ რობაქიძე
3. გიორგი სააკაძე
4. კანცლერი ლეონიძე
5. ნიკო ნიკოლაძე
6. გრიგოლ ორბელიანი
7. გიორგი მთაწმინდელი
8. ბექა ოპიზარი
9. საბა-სულხ. ორბელიანი
10. სოლომონ დოდაშვილი
11. თეიმურაზ პირველი
12. პლატონ იოსელიანი

რედაქციის მისამართი: თბილისი, პუშკინის პასსაჟი

ტელეფონი: 8—04.

კანტორა ღიაა: დილის 9—3 ს.

რედაქტორი: გიორგი ლეონიძე.

1-ლ იანვარს გამოვა

მეოცნებე ნიამორები

№ 9.

გრიგოლ რობაქიძე—ხორცი მეორე.
პაოლო იაშვილი—„პავლე ინგოროყვას“
ტიციან ტაბიძე—„ნინა მაყაშვილს“
გიორგი ლეონიძე—„სონეტი კანცლერს ლეონიძეს“
შალვა აფხაიძე—„ღამის პეიზაჟი“
რაჟდენ გვეტაძე—„ელამი სარკე“
ვალერიან გაფრინდაშვილი—„ყულსაბეჯის პოეტიკა“
ტიციან ტაბიძე—„ირონია და ცინიზმი“
სანდრო ცირეკიძე—„მკითხველისათვის“
ვალერიან გაფრინდაშვილი—„ლორიკის ელიზიუმი“

რედაქტორი: ვალერიან გაფრინდაშვილი.

იყიდება ყველა კიოსკებში. ფასი 25 ათას.

რედაქციის მისამართი: ხელოვნების სასახლე, სერგეევის ქ. № 13, ტ. 17—51.

ახალი მწერლობის კავშირის

მორიგი 49 ესთეტიკის საღამო

პაოლო იაშვილი.

თემა: **ბატუალა**

ნეგრული რომანი—რენე მარანის

შესასვლელი ფასი 20 ათასი მანეთი

დასაწყისი საღამოს 7 საათზე

საქართველოს სახალხო ბანკი

გამგეობა

თანახმად ბანკის საბჭოს დადგენილებისა 12 დეკემბრის

თარიღით ამით აცხადებს

კლიენტების საყურადღებოთ,

რომ იმ პირთ, ვინც გადახდილ ვალის შემოტანის დრო, შეუძლიათ ვალი გადაიხადონ ქართული ბონებით ამა წლის ოცდა ათ დეკემბრამდე.

ამის შემდეგ კი, თანახმად მთავრობის დადგენილება № 61 თარიღით, მათ ვალი გადასდება ოქროს კურსით, რომელიც იყო ვალის გასავლის დღეს.

ეს განკარგულება არ ვრცელდება იმ კლიენტებზე, რომელიც მიცემული აქვთ ბანკისაგან ვალდებულება ოქროთი ვალის გადახდის შესახებ.

სახალხო ბანკის გამგეობა

აკაკის ძეგლი.

საქართველოში ასე ჩუმად და უბრალოთ ჯერ არ გაკეთებულა არც ერთი ეროვნული საქმე. აკაკის ძეგლის ამართვას 11 დეკემბერს არ უძღოდა წინ არავითარი აგიტაცია, პირიქით ამ შემთხვევაში უბრალო და აუცილებელი ცერემონიალიც ძეგლის გახსნისაც არ ყოფილა.

სრულიად მოუმზადებლად ერთ დღეს მოქალაქენი ტფილისში, ოპერის ბაღში გააჩერა აკაკის მონუმენტმა, ქართველებიც კი ვერ სცნობდნენ აკაკის სახეს, რადგან ეს იყო ძალიან მოულოდნელი.

მოქანდაკე იაკობ ნიკოლაძის იუბილეს აღსანიშნავათ სრულიად საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარ კომიტეტმა ამ დღეს აღმართა ეს ძეგლი.

Post factum შეიძლება ეხლა ამ ფაქტის დაფასება. ჩვენ არა ერთხელ აღგვინიშნავს, რომ ქართველი ხალხის მატერიალურ სიღარიბეს ქართველ არტისტებისთვის თვითონ ბუნებამ იზრუნა მიეცა ძეგლის სახე.

ყველაზე უფრო აკაკი იყო ამ შემთხვევაში ბედნიერი.

ვისაც უნახავს აკაკი წერეთელი სიბერეში, ის სამუდამოთ დაიჯერებდა, რომ ამ ღვთიურ ჰურჰელში ბიბლიურ წინასწარმეტყველის თვით და ფილორით უსათუოდ უნდა ყოფილიყო დიდი ნიჭის მატარებელი სული.

ლიტერატურის ისტორიაში სხვა თავის თანამედროვეთა შემოქმედებასთან კიდეც რომ დაიჩრდილოს აკაკი წერეთელი, მას მაინც ვერავინ წაართმევს პირველობას, როგორც ბიოლოგიურათ გამართლებულის ყოველი მხრივ დამშვენებას ქართული რასისას.

იაკობ ნიკოლაძე, რომელიც თვითონ ატარებს ქართულ რასის უკეთილშობილესს პროფილს, და რომელიც შეერთებული იყო აკაკისთან დიდი ხნის მეგობრობით, ალბად დიდხანს სწავლობდა აკაკის სახეს და ამიტომაც არის, რომ ამ ქანდაკებას ეტყობა დიდ ოსტატობასთან ერთად დიდი აღფრთოვანება და შთაგონება.

აკაკი თავის ღია თვალებით იყურება, ისე როგორც ერთხელ ბალზაკმა აღწერა ოსკარ უაილდის შეხედვა და შეხვედრა პარიზში. აკაკი იყურება ხალხის ზევით, მაგრამ არა ცისკენ. ასეთია შეხედვა ლომისაც.

დიდი სახლები, რომ არ ჰფარავდნენ წინ ადგილს, მაშინ ის პირდაპირ შეხედავდა თავის საფლავს მთაწმინდაზე.

ამ ძეგლს ორნაირი მნიშვნელობა აქვს: პირველი—ეს არის დამოუკიდებელი შემოქმედება მოქანდაკისა და შეიძლება ითქვას ქართულ მასშტაბით შედევრიც მეორე მხრივ ეს არის დამშვენება ქალაქის. მართლაც სირცხვილია რომ საქართველოს სატახტო ქალაქში, რომელიც საუკუნოებით გადარეცხილია ქართული სისხლით—არ იყოს ქანდაკებანი იმ ქართველების, რომელთაც ადიდეს საქართველო და შეეწირნენ მის უკვდავებას, ჩვენ არაფერი გვაქვს საწინააღმდეგო, რომ ყოველ ქუჩაზე იდგნენ ძეგლები თუნდაც უცხოელების, რომელთაც თავიანთი სიცოცხლე შეწირავსთ კაცობრიობისთვის, მაგრამ ჩვენ გვაქვს უფლება მოვითხოვოთ, რომ უპირველესობა ამ ძეგლებისა, იყოს ქართველების...

ამ მხრივ შეიძლებოდა ბევრის თქმა, მაგრამ რა აზრი აქვს თქმას.—საჭიროა კეთდებოდეს ეროვნული საქმე ფაქტიურად.

ჩვენ გვგონია, რომ ქალაქის ალმასკომი დააფასებს იაკობ ნიკოლაძის ღვაწლს და პრემიის სახით გაიღებს ისეთ საგრძნობელ თანხას, რომ არტისტმა შესძლოს სხვა ახალი ქანდაკებაც დაიწყოს, ეს იქნებოდა ელემენტარული სამართლიანობა.

მართალია აკაკის ბიუსტი უბრალო ქვისაგან არის, მართალია მას აკლია როდენის ბალზაკის მონუმენტალობა, მაგრამ ეს დამოკიდებულია მოქანდაკის უსახსრობისაგან.

საკმაოა იაკობ ნიკოლაძეს მიეცეს საჭირო მატერიალური ეკვივალენტი მისი ნიჭის, რომ ვერც ტფილისს შემდეგ კაცი ვერ იცნობს, ისე გამოსცვლის მას შემოქმედება.

საჭიროა, რომ აკაკის ძეგლის გარდა ტფილისს ამშვენებდეს სხვა დიდ ქართველების ძეგლებიც.

ამ შემთხვევაშიც აღსანიშნავია საქართველოს ხელოვანთა კავშირის მთავარ კომიტეტის დაწყება. როგორც ვიცით, იუბილეს დღეს კომიტეტის წარმომადგენელმა განაცხადა, რომ კომიტეტს დაუდგენია იაკობ ნიკოლაძეს შეუკვეთოს ვაჟა ფშაველას მონუმენტალური ძეგლი.

ჩვენ ვისურვებთ, რომ ეს დადგენილება მალე განხორციელებულიყოს და ტფილისს დაედგას თავზე ვაჟა-ფშაველას ხელ-მეორეთ გაცოცხლებული სული.

ვისურვებთ აგრეთვე მალე ამხდარიყოს ქართველი ერის სანუკვარი სურვილი, რომ ხალხის ფულით დადგას ძეგლი რუსთაველს.

იუბილეს მეორე დღეს ჩვენ კიდევ მივულოცავთ იაკობ ნიკოლაძეს ახალ გამარჯვებას და ქართველ ერს მეტ შეგნებას ეროვნულ მოღვაწეთა დაფასებაში და ამ მხრივ თავის მოვალეობის ასრულებას.

ვარამ ბაგელი.

რუსთაველიანა

პავლე ინგოროყვას მეოთხე მოხსენება შოთა რუსთაველზე

„რუსთაველის ბიოგრაფია“

რუსთაველის პოემა წარმოადგენს ცენტრალურ პრობლემას ქართული კულტურის ისტორიის. იგი არის ერთ-ერთი შემთხვევით გადარჩენილი ნაშთი მეტად თავისებური კულტურისა, რომელიც კატასტროფულად დაიღუპა. მე-XII საუკუნის და მე-XIII საუკუნის დასაწყისის ქართული კულტურა ბევრის მხრით უნიკალურ მოვლენას წარმოადგენს მთელს საშუალ საუკუნეთა მსოფლიოში თავისი საერო მსოფლმხედველობით, და თავისებური, განუმეორებელი სინტეზით სხვა და სხვა გზით მიმდინარე კულტურული ფაქტორების.

რეალიები იმ კულტურის ასიმილირებულად ცოტაა მოღწეული. დიდი ნაწილი ამ ეპოქის ნაწარმოებისა დაიღუპა ქვეყნის ქართული სასულიერო-ფეოდალური განადგურებასთან ერთად მე-XIV საუკუნის დამლევის შემდეგ. განადგურება ამ

თავისებური კულტურისა ჩვენ გვიჯ ვეფხის ტყაოსანში, ამიტომ ვეფხის-ტყაოსნის პრობლემის გაშუქება დიდ ინტერესს შეიცავს, და ეს არა მარტო ქართული ისტორიის თვალსაზრისით.

რუსთაველის შესახები მეცნიერება უკვე ორას წელზე მეტს ითვლის თავის თარიღად, ვახტანგ VI-ის გამოცემის შემდეგ. მიუხედავად ამისა ვეფხის-ტყაოსნის თითქმის ყოველი საკითხი დღემდე წარმოადგენდა ამოცანას.

რუსთაველის პრობლემის გადაჭრის საქმეს უთუოდ ეკუთვნის მწერალსა და მეცნიერს პავლე ინგოროყვას. მისი ცდანი შოთას პოემის შესახებ, წაკითხული ახალი მწერლობის კავშირის სხდომებზე იწყებს ახალ ეპოქას ქართულ ისტორიოგრაფიაში.

წარსულ აკადემიურ წელს ახალ მწერლობის კავშირში პავლე ინგოროყვას მიერ წაკითხულ იქმნა პირველი ციკლი მოხსენებათა რუსთაველზე, რომლითაც საბოლოო გადაჭრილ იქმნა ორი ძირეული საკითხი ვეფხის-ტყაოსნის: ერთად—პოემის ეპოქა; მეორედ—რუსთაველის ვინაობა და ის კულტურული წრე, რომელსაც ეკუთვნოდა პოეტი.

მომდინარე აკადემიურ წელს პავლე ინგოროყვა ჰკითხულობს მეორე ციკლს, რომელიც ეხება შემდეგს პრობლემას ვეფხის-ტყაოსნისა: პოემის ორიგინალობის საკითხს. ამ ციკლში ჯერ მონოგრაფიულად განხილული იქნება პოემის ტექსტის ცალკე რიალიები, რომ შემდეგ წარმოდგენილი იქნება მთლიანი თეორია პოემის ორიგინალობის შესახებ.

ეს მეორე ციკლი პავლე ინგოროყვამ გახსნა მოხსენებით, რომელიც წაკითხულ იქმნა ახალი მწერლობის კავშირის სხდომაზე 17 დეკემბერს. საგანი მოხსენებისა იყო: რუსთაველის გეოგრაფია.

პირველის შეხედვით უბრალო კითხვა, პოემის გეოგრაფია, წარმოადგენს, როგორც ეს ნათელი გახდა მოხსენებიდან დიდ მნიშვნელობას ვეფხის-ტყაოსნის პრობლემისათვის. ერთის მხრით იგი იძლევა უეჭველ კრიტერიას პოემის თარიღისა მეორეს მხრით იგი ამზადებს ნიადაგს პოემის ორიგინალობის საკითხის განსახილველად. მაგრამ პოემის გეოგრაფია წარმოადგენს დამოუკიდებელ ინტერესს გარეშე ამ სპეციალური საკითხების. პოემის გეოგრაფია, ანუ რაც იგივეა რუსთაველის გეოგრაფია (მოხსენებელმა დაამტკიცა მათი იგივეობა) იძლევა საშუალებას აღდგენილ იქმნეს მთლიანი სურათი გეოგრაფიულ წარმოდგენათა მსოფლიოზე, რომელიც არსებულა მე-XII საუკუნის საქართველოში.

საკითხის დასმის შესახებ უნდა ითქვას შემდეგი. ვეფხის-ტყაოსნის გეოგრაფიის პრობლემა, როგორათაც ეს ჰქონდა განხილული მოხსენებელს, დღემდე საზოგადოდ არც კი არსებობდა. ყველაფერი რაც დღემდე თქმულა, არ ეხებოდა საგანის არსს, და არ გამორებია ერთი-ორი გეოგრაფიული ტერმინის ანალიზს. ხოლო ასეთ ცალკე ფაქტებს, გამოთიშულს პოემის გეოგრაფიის საერთო სურათიდან, არავითარი მნიშვნელობა არა აქვს.

ვეფხის-ტყაოსნის ვერც-ერთი პრობლემა ვერ გადაწყდება გეოგრაფიის საკითხისადმი ასეთის ფრაგმენტარულის მიდგომით. ადვილად შესაძლოა რომ ცალკე გეოგრაფიული დეტალი შემთხვევითი აღმოჩნდეს ვეფხის-ტყაოსანში, რადგან პოემის ტექსტის კითხვა ჯერ კიდევ გამორკვეული არ არის. ვთქვათ ჩვენ გვინდა გადავსწყვიტოთ პოემის თარიღის საკითხი—მისი გეოგრაფიის მიხედვით. მაგრამ წარმოიდგინეთ ერთის წუთით, რომ ის დეტალები რომელსაც ჩვენ ვემყარებით, ეკუთვნის არა პოეტს, არამედ ამბავს, თუ კი ამბავი მართლა ნასესხებია; ან გვინდა განსაზღვროთ თვით ამბის თარიღი, და ვემყარებით ისეთ ფაქტებს, რომელიც შეიძლება შეეტანა პოემაში რუსთაველს ამბის გადამუშავების დროს. ასეთ შემთხვევაში მთელს არგუმენტაციას რასაკვირველია ყოველგვარი მნიშვნელობა ეკარგება. ცალკე სპორადიული ხაზების მიხედვით, გარეშე პოემის მთლიანი გეოგრაფიული კონცეპციისა, შეუძლებელი არის რაიმე დასკვნის გამოტანა.

მოხსენებელმა განიხილა ვეფხის-ტყაოსნის გეოგრაფია ასეთის მთლიანი ხაზით. ხოლო საკითხის ამნაირმა და სრულის სისრულით დასმამ ახალი შუქი მოჰფინა პოემას, და პირდაპირ მოულოდნელი შედეგი მოიტანა. პოემის გეოგრაფიის ზედაპირულმა ანალიზმა ცხადად-ჰყო, რომ მასში არის მთელი რიგი ვანაც უთუოებით მნიშვნელოვანი მომენტებისა, რომელიც იძლევა ბევრ საკითხების გასაღებს. ამის გარდა: ცალკე გეოგრაფიული დეტალები იმდენად ნათელია განსაზღვრულ ეპოქაში არსებული გეოგრაფიული კონცეპციისათვის, რომ მისი მიხედვით შესაძლო ხდება მეტად საგულისხმო მთლიანი სურათის აღდგენა. ანალიზიდან გამოირკვა ისიც, რომ პოემის გეოგრაფია უეჭველად ხაზიმდე ეკუთვნის გზით ვიწროდ განსაზღვრულ ხანას; ხოლო აქედან გამომდინარეობს მთელი რიგი დასკვნების.

მოხსენება განიყოფებოდა ორ ნაწილად. პირველ ნაწილში წარმოდგენილი იყო რეკონსტრუქცია პოეტის გეოგრაფიული კონცეპციისა მსოფლიოზე პოემაში დაცული რეალიების მიხედვით, და შედარებითი შესწავლით ამავე ეპოქის გეოგრაფიულ მეცნიერებასთან. მოხსენების მეორე ნაწილში წარმოდგენილი იყო ისტორიული ანალიზი ამ გეოგრაფიული კონცეპციის, და აქედან მიღებულ იქმნა საგულისხმო დასკვნები პოემის ეპოქაზე, სიუჟეტის საკითხზე და სხვა. განსაკუთრებით აღსანიშნავია ხაზები, რომელსაც იძლევა პოემის გეოგრაფიის ერთიანობა და თარიღების შეხვედრა პოემის ორიგინალობის შესახებ.

საგაზეთო ანგარიშში ჩვენ მოკლებული ვართ საშუალების უფრო დაწვრილებით შევეხოთ მოხსენების ფაქტიურ მხარეს, რადგან იგი მეტად სპეციალურია. გამოთიშვა ცალკე ხაზების მისი არგუმენტაციის და ფაქტების საერთო სურათიდან, ვერ მოგვცემდა წარმოდგენას ამ მწყობრ და მთლიან თეორიულ შენობაზე.

მოხსენება, შეიძლება გადაჭრით ითქვას, წარმოადგენს დიდ მეცნიერულს მიღწევას, და შესრულებულია ასეთივე კონსტრუქციული და სინთეტიური ხაზით, რომლითაც აღბეჭდილი იყო მისი წინა მოხსენებანი რუსთაველზე. იგი ახალს შუქს ჰფენს არა მარტო პოემის სპეციალურ საკითხებს, არამედ მისი ეპოქის ბევრ სხვა მომენტებს.

მოხსენებას დიდი საზოგადოება დაესწრო. დარბაზი სავსე იყო ინტელიგენტურ აუდიტორიით. მოხსენებამ გასტანა ორ საათს და დიდის ყურადღებით იქმნა მოსმენილი.

მოხსენებას კამათი არ გამოუწვევია

არიელ.

როდენთან

როდენს მადლობა ვუთხარი და სახლში გამოვბრუნდი. ჩემი მეგობარი მოქანდაკე, რომელიც მიცდიდა შორი ახლო მოვიდა ჩემთან და მკითხა როდენის ნაუბარი.

მე აღტაცებულმა მიუგე: ხვალ როდენმა რვა საათისათვის დამიბარა მეღონში და ახლა საქმე უნდა მომცეს მეთქი. მან ჯერ მითხრა: როდენმა ვერ იცის, თორემ როცა მიხვალ შენი მისვლა გაუკვირდება კიდევაო. მე მეტი აღარ მინდოდა, ისედაც გაკვირვებული ვიყავი ასეთ ბედნიერებით. მაგრამ ჩემი მეგობარი ჩამაცივდა: ხვალე მეც შენთან როდენთან უნდა წამოვიდეო. მაშინვე მოველი სახლში, დავიბარე ფამ-დე-მენაჟ (მოსამსახურე საათობით) და უთხარი, რომ დილის 6 ს. გამეღვიძებინა. თითონ მომზადება დავიწყე: სახელოსნო ინსტრუმენტები შევაგროვე, და ადრევე დავიძინე ბავშვივით, მაგრამ ჩემი დაძინება როგორ შეიძლებოდა. დავიწყე ფხიზლობა ლოგინში და ეხლა მე თითონ დავუწყე ყარაულობა ფამ-დე-მენაჟს.

6 საათზე მან კარი შემოაღო, მომიტანა პური, გაზეთები, დამინთო ცეცხლი თუმცა აპრილის მიწურული იყო.

მე წამოვხტი, საჩქაროდ ჩავიცვი, ვისაუზმე, საქმიანი იერით გამოვვარდი კარში, როგორც ყოველი ფრანგი და გავეშურე იქვე ახლოს, მონპარნასის სადგურზე. ვიყიდე მეღონის ბილეთი, გავვარდი პერონზე და საჩქაროდ ჩავჯექი გამზადებულ მატარებელში; დავხურე ფარდები, მივეყუდე და ჩუმად დავუწყე თვალიერება, ის ჩემი მეგობარი ხომ არ მომდევს მეთქი. მე 25 წუთში უკვე მეღონში ჩამოვხტი. შიში თან გამომყვა და პერონიდან კარგა ხანს არ გამოვდიოდი მაგრამ ის იქ არ აღმოჩნდა.

ეს დღე იყო—1 მაისი 1906 წ. ძალიან ციოდა. გორაკიდან უნდა დაეშვა ძირს, უნდა გაიარო უზარმაზარი და მაღალი ვიადუკის ახლოს და აღმართს რო შეუდგებით, იქ შედიხართ პატარა ევროპიული სტილის სოფელში: „ვალფლეიორი", თანდათან მიდიხარ მაღლა და გადიხარ ამ სოფლიდან. ცოტა ხნის შემდეგ უნდა გადახვიდე პარიზიდან მომავალ ლიანდაგის ხიდზე და მერე შედიხარ მაღლობზე, სადაც დგას როდენის ვილლა, რომელსაც ჰქვიან „ბრიიან" (რაც ნიშნავს—ბრწყინვალეს.)

რვის ნახევარი იყო. ვილლა „ბრიიან"-ს დიდებული გადასახედი აქვს, ხელის გულივით სჩანს მდ. სენა ორ ტოტად გაყოფილი, „მეტრედების კუნძული" (ილ-დე-მეიუნ) [illegible] „ისი ლე-მულინის" ქვემო მეღონი ბელვიუ-ეს სოფლების გადაშლილია საამურად. აქ არის სევრის ფარფორის ქარხანაც. სამგზავრო გზები და დიდი ბორები ზედ დასრიალებენ. ეს ყველაფერი მარჯენიუ—ზემო მეღონი და ვილლა გამოჩენილი ქიმიკოსის ბერტლოს სის სამყოფია. მის ბაღში ყველა მეცნიერს ცდისათვის ფესვებში ელექტრო ჰქონდა გაყვანილი. შორს მონ-ვალერიანი, ციხე სადაც იჯდა პოლკოვნიკი პიკარი, კაპიტანი დრეიფუსის კეთილი მეგობარი. იქვე როდენის თავშესაფარებული ბაღი-გაყოფილი ორად: ერთი მხრით დამუშავებული ყვავილებიანი ბაღი, მეორეთი ბუნებისთვის მიტოვებული ბაღი [illegible], სადაც დაცურავენ მედიდური გედები. რვა საათს კიდევ უკლია. ჭიშკართან მისვლა მეშინია. ხელში საათი მიჭირავს. ორიოდ [illegible] ვილლას ფანჯრებს. ვილლაში სიწყნარეა, დავეშვი ძირს, დავინახე ჭიანჭველების ბუდე და ბუნების სიყვარულით გაშლილი გულით დაუწყე [illegible]. უკვე დაჰკრა რვა საათმა და მივადექი კარებს. ჩამოვრეკე ზარი, რომელიც მეტად დიდი იყო და ხმებისა მე თითონ შემეშინდა. გამოვიდა მეკარე და შემიშვა როდენთან უკვე დილის [illegible] იყვნენ ბრინჯაოდან ჩამომსხმელი რუდი, მისი პარიკმახერი ვალფლორიდან—მისი ფიგარო და დიდი მოლაპარაკე და მისი სეკრეტარი—რენე შერეკი. როდენი მომესალმა და სეკრეტარს უბრძანა, რომ მე წავეყვანე ატელიეში. ატელიეში რომ შევედით იქ დაგვხვდა ახალგაზრდა ფრანგი მოქანდაკე, რომელიც მუშაობდა იუგოლინის (დანტეს გმირი) ფიგურის გარშემო. სეკრეტარმა რაღაც ჩასჩურჩულა და წარბ შეკრული მოქანდაკე იარაღის გროვებას შეუდგა.

მე თავი ცუდათ ვიგრძენ, ისე როგორც ფრონტზე, გვერდით ამხანაგს რომ ტყვია გაგმირავს და თავზე დემოკლეს ჩამოკიდებული მახვილი ვიგრძენ.

რადგანაც თითისთვის პარიზში უნდა წავსულიყავი, მე და ფრანგი ერთად გამოველით ატელიედან. როცა ვალფლერში ჩაველით, მან შემიყვანა „ბისტრო"-ში (დუქანი) და მისი პატრონი გამაცნო: ხვალიდან მე აღარ ვიქნები თქვენი კლიენტი, ეხლა ეს მუშაობს როდენთან-ო. 12 საათზე იქ საუზმე უნდა გვეჭამა.

—გასაკვირალი ადამიანია მესიე როდენ—სთქვა „ბისტროს" პატრონმა. ვერავინ ვერ უძლებს. ყველასა სცვლის, მაშინვე მომცა ათი ფრანკის კრედიტი.

იუგოლენზე ვიმუშავე სამი თვე, რითაც როდენი ძალიან კმაყოფილი რჩებოდა და ამბობდა.

—თქვენი ნამუშევარი XI საუკუნეს მაგონებსო. ეს მუშაობა იყო—ნაირი ნაოჭებისგან ფიგურების შეერთება—მუშაობა დაწოლით მიხდებოდა, რადგან გროპა იატაკზე იდგა.

მუშაობის დროს როდენი განსაკუთრებულ მზრუნველობას იჩენდა ჩემდამი. პირველ დღეებშივე, რაცა სიცივეები იყო, როდენი შემოვიდა ჩემთან პარიზში გამგზავრების წინ და მითხრა—თქვენ შეგიძლიათ ჩემს კაბინეტში მიხვიდეთ ცეცხლი უკვე დაუნთებიათ.

როდენი რო წაბძანდა შემოვიდა რენე შერეკი და მითხრა: ბ-ნო ნიკოლაძე გასაკვირველია ის ყურადღება, რომელსაც როდენი იჩენს თქვენდამი, ამიტომ მე მინდა ცოტაოდენი რჩევა მოგცეთ, რომ საქმე არ გაიფუჭოთ. როდენს ლაპარაკი არ უყვარს. თქვენ შეკითხვებს ნუ მისცემთ; მარტო უპასუხეთ მოკლედ და მოჭრით. კითხვებს ნუ მისცემთ, არ დაიღალებიან. დღე არ გამოუშვათ. ატელიეში დახურული არ ახადოთ, ნამუშევრებს ნუ მიაბრუნ-მოაბრუნებთ. შეკვეთებს ნუ გაიღებთ და მე კიდევ შეგატყობინებთ, თუ რაიმე არ მოეწონა თქვენში. სასტიკად აკრძალულია ატელიეში პაპიროსის წევა. მადამ როდენს პატივით მოეპყარით და თქვენს აზრებსაც ნურავის ნუ ეტყვით.

როდესაც იუგოლენის საქმე გავათავე, მოვიდა როდენის [illegible] ჩამოსასხმელით. ძალიან მოეწონა და მითხრა: წარმოიდგინეთ, სხვა მოქანდაკე ჩვენთვის არ ფიქრობს და თქვენ კი გიფიქრიათ, რადგან ადვილი ჩამოსასხმელია.

ახლა მე დავინტერესდი, თუ როდენი რას მომცემდა სამუშაოდ. ერთ დილას დამიძახა როდენმა კაბინეტში, გადმომცა წერილი და თანაც დააყოლა წაიღეთ ამ ადრესით პარიზში ეს წერილი, მიხვალთ ბარბე-დ-ორვილისას პატივმცემელთა საზოგადოებაში და გამოართმევთ მის ნიღაბს და რო მოიტანოთ, შემატყობინეთო. ნიღაბი მოვიტანე იმავე დღეს და შევატყობინე მდივანს. მდივანმა ნახა და მითხრა; მგონი, ეს შენ უნდა გაგაკეთებინოს: რამდენი ხანია, ეძებენ, რომ ამისი ბიუსტი გააკეთებინონ და სულ უარზე იდგა ეხლა შენ რო დაგინახა მისთვის დათანხმდაო. თანაც დააყოლა მოსკოვშიც მიმაწერინა წერილი, რომ [illegible] ნიღაბიც გამოგზავნონო. იმათაც უარი [illegible]. მეორე დღეს, როდენმა მითხრა—თუ შეიძლება ეს გააკეთეთ როგორც არის, დოკუმენტები ყველა შეგხვდეთ... მე შევეკითხე სიდიდე [illegible] შევინახო თუ დიდი გავაკეთო? მან შიშით დააყოლა ბუნებრივი სიდიდე არ მინდა, უფრო დიდი იყოს, უფრო დიდი!

მაშინ გამახსენდა მისი [illegible] და მისგან გამოწვეული დიდი სკანდალი, როდესაც აბრალებდნენ რომ ეს სკულპტურა ცოცხალ მოდელიდამ ჩამოასხაო.

ორმოცდახუთი წლის შემდეგ როდენს კიდევ ეშინოდა ამ სკანდალის..

ტფილისი [illegible]

იაკობ ნიკოლაძე.

ბატუალა

დღეს ჩვენ გაზეთში იბეჭდება შესავალი რომანის „ბატუალა". რომანი ეკუთვნის ზანგ მწერალს რენე მარანს. ეს რომანი შეიქნა ასე სახელ განთქმული იმით, რომ მან მიიღო წლის გონკურების პრემია. რომანი დაწერილია ფრანგულ ენაზე და ავტორი მისი რენე მარანი ტომით ზანგი პირველად იღებს საფრანგეთში ფრანგ მწერლის სახელს და თან ფართო დიდი რეკლამით, როგორც გონკურების ლაურეატი. „ბატუალა"-ს ავტორი თვითონ არის ადმინისტრაციის მოხელე საფრანგეთის კოლონიაში, და როგორც ეტყობა კარგად იცნობს საფრანგეთის კოლონიალურ პოლიტიკას.

თავის შესავალში რენე მარანი იძლევა გამანადგურებელ კრიტიკას ამ პოლიტიკის და ამხელს საფრანგეთის დანაშაულს. მიუხედავად ასეთი ტონისა, რომელიც არ უყვართ ფრანგებს, რენე მარანი მაინც ღებულობს გონკურების პრემიას, თუმცა როგორც ირკვევა ეს წიგნი მას არ გაუგზავნია საკონკურსოთ, არამედ მის მეგობარს მიუტანია.

წინასიტყვაობაში რენე მარანი მიმართავს საფრანგეთის გამოჩენილ პოეტს და რომანისტს ანრი დე რენიეს, რომელსაც ეძახის თავის ლიტერატურულ ნათლიას; ამ რომანის გამარჯვებაც უთუოთ ანრი დე რენიეს მიეწერება, რომელმაც მისცა მისი კეთილგანწყობილი რეცენზია, ეს რეცენზია იყო დაბეჭდილი ჩვენ გაზეთში შემოკლებით. „ბახტრიონის" შემდეგ ნომერში დაიბეჭდება თარგმანი ამ რომანის ზოგიერთი თავების და აგრეთვე რეცენზია იმ მოხსენების რომელსაც კვირას 24 დეკემბერს პოეტი პაოლო იაშვილი კითხულობს ხელოვნების სასახლეში ახალ მწერლობის შორის ესტეტიურ საღამოზე...

შესავალი

ანრი დე რენიეს, ჟაკ ბუალ [illegible]—თქვენ ხართ ნათლიები ჩემი წიგნის. მე ვიქნებოდი არა კეთილშობილი ადამიანი, რომ ამ წიგნის შესავალში, არ ამეღიარებინა ყოველი ის, რაც გამოწვეულია თქვენი რჩევით და ყურადღებით.

თქვენ იცით, თუ როგორ მინდოდა ამ რომანის გამარჯვება. მართალი რომ ითქვას, ეს შრომა არის მთელი რიგი ილუსტრების.

მაგრამ მე მაზედ დავხარჯე ექვსი წელი. ექვსი წელი დავხარჯე იმის გადმოცემაზედ, რაც მოვისმინე და იმის აღწერაზე, რაცა ვნახე.

ამ ექვსი წლის განმავლობაში მე ერთხელაც არ შევეცადე, რომ მეთქვა საკუთარი სიტყვა. მე ჩემი აზრი დავიფარე [illegible]. აქედან გადავიტანე ყოველი მსჯელობა [illegible] ზანგები საერთოდ არა, არამედ [illegible].

ამ რიგად ეს რომანი სრულიად ობიექტიურია. მას არა სურს რამე ახსნას ან განმარტოს, სხვანაირადაც არ შეიძლებოდა. მთვარიან ღამეში, როცა [illegible] წამოწოლილი, ჩემი ვერანდიდან ყურს ვუგდებდი ამ საბრალო ადამიანებს [illegible] მათს მორჩილებას.

ისინი იტანჯებოდნენ, და ტანჯვა იწვევდა მათს სიცილს.

არ ბრიუ! [illegible] თქვენ განაცხადეთ: რომ უბანგი-შარის მოსახლეობა აღწევს 1.350.000 მოსახლეს.

მაგრამ თქვენ არა სთქვით, რომ ერთს მეორე სოფელ [illegible], 1918 წ. ითვლებოდა 1.080 მოსახლე, ნაცვლად 10.00, რომელნიც [illegible] შვიდი წლის წინად მოხდენილ აღწერაში. თქვენ ლაპარაკობდით ამ უზარმაზარ ქვეყნის სიმდიდრეზე მაგრამ რატომ არა სთქვით, რომ იქ შიმშილი მეფობს?

მართალი იყო მონტესკიე, როდესაც მის ცნობილ რომანში კანკალებს თავდაჭერილი გულისწყრომით: „ისინი-შავები არიან თავიდან ფეხებამდე და ცხვირიც მათ ისე აქვთ მიჭყლეტილი, რომ თითქმის შეუძლებელია მათი შებრალება" ბოლოსა და ბოლოს; თუ ვინმე ათასობით იხოცებიან სიმშილისაგან, როგორც მეჩხები, მათი ქვეყნის [illegible] მოლოდ ისინი, რომელთაც არ შეუძლიათ ცივილიზაციასთან შეგუება.

ოჰ ცივილიზაცია, ცივილიზაცია,—ევროპიელების სიამაყე,—[illegible] ხალხის ძვლებზე [illegible]. [illegible] რაც ხარ შენ. შენ აშენებ შენ სამეფოს გვამებზე. რანაირადაც არ ცდილობ შენი სურვილები და მიზნები [illegible], შენ მუდამ სიცრუეში იხეტიალებ. შენი დანახვაზე მიდგება ცრემლი და მინდა დავიყვირო ტკივილისაგან. შენ ხარ ძალა, რომელიც [illegible] უფლებაზე. შენ—ჩირაღდანი არა ხარ, შენ ხარ—ხანძარი შენ ყოველივეს შთანთქავ, რასაც მიეახლოვები.

თქვენ, სიამაყეთ მხარის, რომელშიაც მე [illegible]; ჩემო ძმებო საფრანგეთში, მწერლებო ყველა პარტიების თქვენ, რომელნიც ხშირად ჩხუბობთ უბრალო რამეზე, და [illegible] ყოველთვის, როცა სჭიროა დაიცვათ მართალი და სამართლიანი იდეა,—მე მოგმართავთ თქვენ საშველად, რადგანაც მე მწამს თქვენი კეთილშობილება.

ჩემს წიგნში არ არის პოლემიკა. იგი გამოჩნდა შემთხვევით, სწორედ საჭირო დროს. ნეგრული საკითხი—თანამედროვე საკითხია. [illegible] Romu-lus Coucou მიერ [illegible] „Le Visage de la Brousse"-ს [illegible] „L' Isolement"-ს [illegible] შენ, „ეუე" პატარა [illegible], არ [illegible] მიზნით, რომ [illegible] ნეგრს ცოლათ?

მას აქეთ [illegible] დაბეჭდა „La Revie"-ში წერილი შავების ჯარების შემოღებაზე მას მერე დოკტორმა [illegible] Le Mercure de Franse"-ში „Les Leffres" მოგვითხრობენ მათ წამებაზე შეერთებულ შტატებში და, ბოლოს დეპუტატების პალატაში, ერთი შეკითხვის დროს, სამხედრო მინისტრი ანდრე ლეფევრს არ შეეშინდა ეთქვა, რომ ზოგიერთ ფრანგ მოხელეებმა ნება მისცეს თავისთავს [illegible] ფრანგულ კონგოში იმყოფებოდნენ.

ასეთ ადვილად წარმოთქმული ის სიტყვები—დიდმნიშვნელოვანია. ისინი ადასტურებენ, [illegible], იმასაც რომ ყველაფერი მომხდარი ამ მხრივ ოლქებში—ცნობილია; და იმასაც, რომ დღემდე არავითარი ცდა არ ყოფილა იქ [illegible] ბოროტმოქმედების, [illegible] სისასტიკის მოსასპობად.

ამგვარად „კარგ კოლონიზატორებად იყვნენ არა კოლონისტები [illegible], არამედ ევროპიელი ჯარის სანგრებში? აკი ამტკიცებდა ლ ო ი ნ,

ჩემო ძმებო სულით, საფრანგეთის მწერლებო, ეს წრფელი სიმართლეა [illegible] დროს გაჩვენოთ თქვენ, ეხლავე, რომ, არავითარი საბაბით, თქვენ არ გინდათ, რათა თქვენი თანამემამულენი რცხვენოდეს ხალხს, რომელის რეპუტაციას თქვენ იცავთ. [illegible] თქვენ უნდა უშველოთ სიმართლის მთქმელებს.

შემდეგში, როცა კოლონებში ავის თვალები გაიწმინდება, მე თქვენ ზოგიერთ ზოგიერთ ტიპებს, რომელთა [illegible] ჩემ რეველებში.

მე თქვენ გეტყვით, რომ ზოგიერთი, ოლქებში საცოდავი ნეგრები იძულებული იყვნენ თავისი ცოლები გაეყიდათ 25 ან 75 ფრანკად.

მე გეტყვით... თქვენ... მაგრამ მე მაშინ ვილაპარაკებ უკვე ჩემი სახელით და არა [illegible]. მე გავაცნობთ ჩემს აზრებს და არა სხვისას და მე წინასწარ ვლაპარაკობ, რომ ევროპიელები, რომელთაც მე დღესაც ისეთი მნიშვნელობა აქვთ, რომ ვერც ერთი მათგანი, მე დარწმუნებული ვარ ამაში, ვერ გაბედავს ჩემი სიტყვების უარყოფას.

და რომ ყოველივე იცოდეთ, თუ რა [illegible] ცხოვრება კოლონის, მაშინ იმაზე ძალიან ცოტას, ან სულაც არ ილაპარაკებენ. მას შეიქმს [illegible] დღითი დღე ი[illegible] შეხვდება ადმინისტრაციაში პიროვნებას, რომელიც თავის [illegible]. ისინი [illegible] თითქმის მაშინ ბედნიერი იყო, როცა სიცხე იყო, რომელსაც ოცდაათი დღეში [illegible] „ეკინი" დაიარაა. მას მერე, მე [illegible], რომელიც [illegible] „[illegible]" სჯიდა.

ამ სირცხვილმა უნდა შეწყვიტოს ისინი, ვინაც მინდობილი საფრანგეთის წარმომადგენლობა ჰქონდა. ისინი ებრძვიან ამ ბოროტებაზე, რომელიცაგანაც ახლა ზვავი [illegible] იტანჯება.

*) იხ. „ბახტრიონი" № 22.

მე მოგიწოდებთ თქვენ გაისწორ-როთ ყოველი ის, რასაც ადმინისტრაცია დროთბილი სიტყვით აღნიშნავს: „ძველი წესები“ ბრძოლა იქნება დაუნდობელი, თქვენ უნდა თავს დაესხათ მონათმოყვრეებს, თქვენი ბრძოლა მათთან უთნელესია ყიდრე წინაქვილებთან. მაგრამ თქვენი მიზანი მშვენიერია მაშ ხელი მოჰკიდეთ საქმეს, გადაუდებლივ! საურაცხვყოთ მოითხოვს ამას.

ამ რომანის მოქმედების აღგილია უბანეა-შარი იმ ოთხთავანი კოლონის, რომელიც ფრანგულ მაკიტო-იალურ ადგიოეის საგენერალ-გუბერნატორის საქვემდებარო შეადგენს.

მესა ლის ბოლოში რენე მარან ამბობს: „ებლა, როგორც იტყვის ვერლენ თავის poemes saturniens terza zima ფურცლებზე.

„ებლა გაქანდი ჩემო წიგნო, შემთხვევის ნებით“.

ბორდო, 6 ნოემბერი 1920 წ.

რენე მარან

თავად დარიანს.

წყრიალა ზარები. წყრიალა ზარები
ძველი წერილები დღეს ჩემთან არიან
მთვარის ცივ სხივები მე გავებანები
და მოველოდები თავადო დარიან.
ჩვენი მზე წარსული, სილურჯე მთვარისა
ყოველი დაბრუნდა და არის სიმწარე
მე ერთხელ ჩამოვკიდე ცისფერი დარდისა
უფალო მაღალო, როგორც გვითხარ.
მე მუდამ ვარ ჩუმი, არიან წამები
როდესაც მოდიან და ეხვევიან ალებით
მე ცოტა მიცნობენ, ვარ ხომ სხვანაირი
ხელებზედ მკოცნიან ყველა დაველებით.
ძვირფასო თავადო, წარსული შორს ჩემგან
ძველი წერილები დღეს ჩემთან არიან.
წყრიალა ზარების ხმაური დამჩენდა
ძვირფასო, მოველი თავადო დარიან.

ელენე ბერიშვილი

ნიკო ფიროსმან

წერილი ქიზიყიდან

მასალები ბიოგრაფიისთვის შეკრეფილი

ჩვენმა რედაქციამ, პირველმა, თავს იდვა ინიციატივა ნიკო ფიროსმანის საბიოგრაფიო მასალების შეკრების.

რედაქციის დავალებით გაგზავნილ კორესპონდენტებიდან უკვე მოვიღეთ საკმაო მასალა რომლის ნაწილი უკვე გამოვაქვეყნეთ, ნაწილი რედაქციის პორთფელში ინახება. ქ. ნინა თარიშვილის მიერ ქიზიყიდან მოწოდილი ცნობები, ფიროსმანის ცხოვრების პირველი პერიოდიდან, რომელსაც აქ ვბეჭდავთ, დიდ ინტერესს არ არის მოკლებული. სახელმწიფო გამომცემლობის დავალებით, ამ ჟამად ნიკო ფიროსმანზე დიდს მონოგრაფიის ამზადებს ბ-ნი ტიციან ტაბიძე და ყოველივე მასალები მას გადაეცემა. რედაქცია კიდევ სთხოვს თავის კორესპონდენტებს, გააგრძელონ თავისი მუშაობა ნიკო ფიროსმანის ბიოგრაფიული ცნობების შეკრების გარშემო და გაზ. „ბახტრიონის“ სახელზე დაუყონებლივ გამოგზავნონ.

დღეს სოფ. მირზაანში სცხოვრობს 50 კომლი ფიროსმანიშვილის გვარის. მათ შორის ნიკო ფიროსმანიშვილის დის ფუფეს ოჯახი.

ფუფეს ნაამბობი:

„შვიდი წლისა იქნებოდა ნიკო (მე იმაზედ უფროსი ვარ 4 წლით) როცა დედ-მამა დაგვეხოცა მამა ჩვენი ახლანი შინაური მიწის მომუშავე გლეხი იყო, სხვა არაფერი ხელობა იცოდა.

დედას თაკლუს ეძახდნენ. მამა დაგმარხე ოდიშიანი იყო. რვა წლის ნიკო ჩვენმა სიძემ, ალექსიმ წაიყვანა ქალაქში (თბილისში) და მიაბარა ჭურის ქამაზედ ერთს სამხედრო პირს გვარად ქალანთაროვს.

იმასთან დარჩა თექსვმეტ წლამდე. 16 წლისა რომ გახდა ქალანთაროვს ეკითხა რომელი ხელობა უფრო მოგწონს რომ ის შეგასწავლოთ. ნიკოს ეთქვა: მხატვრობა მინდაო, მაგრამ ქალანთაროვს არ ერჩივნა და ბოლოს რკინის გზას კონდუქტორად შეუყვანია. 7—8 წელიწადი მსახურებდა, მაგრამ ავად გახდა, სამსახურს თავი დაანება და ლეიბის სარდაფი (მაღვალი) გახსნა. ჩვენი მეზობელი დიმიტრი ალუგიშვილი ჩავიდა თბილისში, ნიკო ნათლიად გახადა და პაღვალშიც გაიამხანაგა. კარგა ხანი ერთად ვაჭრობდნენ. სწორედ ამ დროიდან დაიწყო ნიკომ მხატვრობა. დიდ ფულს იღებდა. ხშირად მეც მოგზავნიდა საჩუქრებს. მთელი თავისი ქონება ალუგიშვილთან ჰქონდა, რომელსაც ნიკომ თავისი საკუთარი ხარჯით გაუკეთა სახლი სოფ. მირზაანში. თითოობაც ხშირად ჩამოდიოდა სოფლად უპატივცემდა მეზობლებს და აქეიფებდა. ზოგს ფულსაც აძლევდა, ერთხელ ქალაქში გამხდარიყო ავად და ისე შეწუხებულიყო, რომ რაც ბანკში ფული ჰქონდა ჩემს სახელზე გადმოეცა, მეც დამიბარა. ჩავედი მაგრამ ის უკვე კარგად გამხდარიყო დაბრუნებისას ბლომად მომცა ფული. აი ეს სახლი რომელშიაც ეხლა ვცხოვრობ იმ ფულით გავაკეთებინე, ჩვენი სახლის კედლები ნიკოს კაცის ტოლა ტილოს ნახატებით სავსე იყო, მაგრამ ნოტიოლმა გაგვიფუჭა და გადავყარეთ. ნიკოს ცოლი არა ჰყავდა, უჩვეველი ცოლის შეროვის, ის დიდ ფარზედ იდგა: ვერ ერთი აქაურ ქალს არ ვითხოვ და ან ცოლი რად მინდა ან შვილები. განა ჩემი შვილები ჩემები არ არიან?—მართლაც ჩემი ოთხივე ქალი ნიკომ გაათხოვა თავის ხარჯით.

ერთხელ ნიკომ აქ ყოფნა აღარ მინდა, განა მარტო ჭამა-დალევა და ჩაცმა-დახურვაა ცხოვრება?—აი მე უნდა სხვა ქვეყნები ვნახო, ის მეინტერესებაო. ადელო კიდეც სამუდამო ბილეთი (უვადო პასპორტი) და მე მომაბარა. როდესაც შევიტყე, რომ ნიკო მართლა ემზადება წასასვლელად. გადავწყვიტე ბილეთი არ მიმეცა. სხვებმაც ეგე მითხრეს, „ბილეთი არ გამოუჩინო. უთხარი რომ დაგეკარგა, თორემ თუ წავიდა სულ გადაკარგებაო“. მეც ეგე მოვიქეცი. მაგრამ ნიკომ რევოლვერი აიღო მოკვლას მიპირებდა და მეც ბოლოს მივეცი ბილეთი. წავიდა. იმის შემდეგ რვა წელიწადი, გავიდა ნიკოზედ ვერაფერი გავიგეთ, თუმცა ჩემი ქმარი სამჯერაც ჩავიდა ქალაქში იმის სანახავად. მაგრამ ეთქვათ ეხლა აქ იყო და წავიდაო, ამჟამად ალაგას ხატავსო, მაგრამ ვერსად ვერ მიაგნო მისთვის. დიმიტრი ალუგიშვილმა ამ ამ ერთითვის წინად ჩემს შვილს ნიკო ბარამიშვილს (ნიკო ფიროსმანის დისწული) გამოუცხადა: „რაღა დროსაა ნიკო დიდი ხანია მოკვდა და მე თითონ დავმარხეო“ ზოგნი კვლავ ამტკიცებდნენ რომ ისევ ცოცხალია, ნამდვილად არაფერი ვიცით.

დასასრულ ნიკო ფიროსმანის და ფუფე და მისი შვილები სთხოვენ გაზეთ „ბახტრიონის“ რედაქციას მიაწოდოს მათ ნამდვილი ცნობა ფიროსმანზე, რომ შესაფერისათ პატივი სცენ მათთვის დაუვიწყარ მოძმეს.

ნინა თარიშვილი

ქართული ჟურნალ გაზეთების შეგროვება

16 დეკემბერს, მწიგნობარმა ი. კეცერიძემ ჩამოიტანა ტფილისში საგაზეთო კანტორა „იმერეთში“ ფეხსნაქონ 25 წ. განმაელობაში ნაგროვები საშწერლო განძეულობის ერთი დიდი ნაწილი, რომელშიაც არის:

1. დიდი და პატარა სურათები ქართველი ძველი და ახალი მწერლებისა და საზოგადო მოღვაწეთა ჩარჩოებში და უჩარჩოდ სულ 104 ცალი.

2. ძველი და ახალი გაზეთები ტფილისისა: „დროება“, „ივერია“, (19. წ.) „ცნ. ფურცელი“, „შრომა“, „მეგობარი“ (1906 წ.) „კვალი“ (10 წ.), „ნობათი“, „ჯეჯილი“, „ნაკადული“, „ეშმაკის მათრახი“, „ფასკუნჯი“ „ნიშადური“, „საქართველო“, და სხ. 1881—1910 წლებისა და ქუთაისური გაზეთები: „კოლხიდა“, „იმერეთი“ და „ერი“, „რნაუფლები: „ფონი“, „ცისკარი“, „მეოცნებე ნიამორები“, „შვილდოსანი“ „არმაზი“, „ცანწვები“, „ლილა“ „ცქიმერიონი“, „კრებული“, „სკოლა“, და „ოჯახი“, ალმანახები: „მაშხალა“, „ჯოჯოხეთის მახშალა“, „შერადელი“, „პინკა“, „ნემსი“, „სადგისი“, „ქარიშხალი“, „ლიაქოთი“, „თეატრი და სხ. სულ 120.

3. წიგნები რუსული.

4. ძველი და ახალი რამდენიმე სამუზეუმო იშვიათი ნივთები.

5. იშვიათი საუნჯე ქართული სიტყვიერებისა, კალიგრაფიული ხელნაწერი—„ლექსიკონი“—საბა-სულხან ორბელიანისა, დავით რექტორის სამეცნიერო შენიშვნებით.

მთელი ეს განძეულობა არის მოთავსებული 4 დიდ ყუთში, წონით 20 ფ. ზემო ჩამოთვლილი განძეულობა ის. კეცერიძემ ჩააბარა 16 დეკემბერს საქართველოს მუზეუმის დირექტორს.

ქრონიკა

რედაქციისაგან:

ივანე მაჩაბლის ნომერი გამოვა 14 იანვარს

1922 წლის ქართული პოეზიის მიმოხილვა მოთავსებული იქნება ჩვენი გაზეთის შემდეგ №ში

„მეოცნებე ნიამორები“ სამხატვრო გამოცა ვალერია გაფრინდაშვილის რედაქტორობით „მეოცნებე ნიამორები“-ს მე 9 ნომერი. ჟურნალში მოთავსებულნი იქნება შემდეგი ლექსები და წერილები: გრიგოლ რობაქიძე „ნორალი მეორე“, პაოლო იაშვილი „პავლე ინგოროყვას“ ტიციან ტაბიძე „ნინა მაყაშვილს“, გიორგი ლეონიძე „სონეტი კანცლერ ლეონიძეს“ შალვა აფხაიძე „ლამის პეიზაჟი“, რაჟდენ გვეტაძე „ულამი სარკე“, ვალერიან გაფრინდაშვილი „ყულსხვევის პოეტიკა“, წერილები: ტიციან ტაბიძე „ირონია და ცინიზმი“ (პრობლემა შემარცხენეობის პოეზიაში) სანდრო ცირეკიძე „მკითხველისთვის“, ვალერიან გაფრინდაშვილი „ლირიკის ელიზიუმი“ ჟურნალი ეღირება 25 ათასი, მისამართი ხელოვნების სასახლე (სერგ. ქ. № 13).

სახელმწიფო გამომცემლობისათვის

სახელმწიფო გამომცემლობის მუშაობა დღემდის სახელმძღვანელოებს და კალენდრებს ვერ გასცდა. რაც შეეხება მის მაღაზიებს, რომლებზედაც თითქმის ბეჟინისტი გაცილებით საინტერესოა, მისი ვიტრინები ღარიბია და ერთფეროვანი. რო მოიგონოთ ძველი გამომცემლობანი და კერძოთ ქ. მ. წ. კ. საზ-ბა, მაშინვე იგრძნობთ, რომ ქართული წიგნის საქმე მაინცა და მაინც წინ არ წასულა.

განა შესაძლებელია, ითქვას, რომ სახელმწიფო გამომცემლობას გუშინდელი დღის კულტურის მემკვიდრეობა არ დარჩა? ეს მემკვიდრეობა თითქმის მოუხმარებელია.

ერთად ერთი მისი გამართლებაა ვაჟა-ფშაველას I ტომი, რომელიც ტექნიკურად არ უნდა შეეფერებოდეს მის აპარატს. მეორე ტომიც იგვიანებს. მაშინ დიდი გეგმა იყო დაწყობილი, ქართული ხელოვანი სიტყვაობის გამოცემისათვის და ეხლა ისიც აღარ ახსოვთ, როგორც ეძახით მზადდებოდა: გიორგი მერჩული, რუსთაველი, საბა სულხან ორბელიანი, ივანე მაჩაბლის შექსპირი და სხ. ალბად ეს დაწყობილობა საგაზეთო ინფორმაციას ვერ გასცილდა და დღეს მასზედ უკვე აღარავინ ფიქრობს.

ქართული კლასიკური ლიტერატურა თითქოს აღარ სჭირდება სკოლას, ან ქართულ საზოგადოებას: არც „იამ-ფასიანი“ გამომცემლობა მოხერხდა, ვერც სალიტერატურო ან სამეცნიერო ორგანო, ვერც საყმაწვილო ჟურნალი, რომელიც ერთის ნაცვლად ორი გამოდიოდა. მართალია, ადვილი არ არის დღეს გამომცემლობა, მაგრამ სახელმწიფოებრივ აპარატს, როგორიც სახ. გამომცემლობაა, უნდა შეეძლოს კიდეც ისეთი ძნელი საქმის გაძღოლა, რასაც დღევანდელ პირობებში კერძო პირი ველარ იტვირთებს.

თუ დიდი კრიზისია გამომცემლობის, მაშ როგორ გამოდის სახგამომცემლობის სანქციით და ასიგნებით ხუთის ეგზემპლიარი ყველაზე უსაროგებლო და უნიჭო „თხუზულებანი“ ვინმე იაგო ტატუნაშვილისა, რაც ალბად ათეულ მილიონები დაჯდა?.. ასეთ კურიოზებს, რასაკვირველია ადგილი აღარ უნდა ჰქონდეს.

ჯ.

*) წერილი უკვე აწყობილი იყო როცა გაზეთებში გამოქვეყნდა განათლების კომისარიატის ბრძანება, რომელითაც ი. ტატუნაშვილის „ცხოვრების გზის“ როგორც უვარგისი და ლიტერატურულ ღირსებას მოკლებული უნდა ამოკრძალონ და დაუყონებლივ მოისპობილ იქმნას წიგნის ყველა მაღაზიებში

ბ. დ.

ვანო ხანჯალაძე

პოემა.

გრენადაში მოსახლობდა დონ დიეგო როდრიგეცი,
ესპანეთის დიდი გრანდი, თეთრი კოშკი, თვალით შეცი.
მისი ცოლი იზაბელა, შავთვალწარბა ნაზი დონნა,
საუზმეს არ მიირთმევდა, თუ არ ედგა ვარდის კონა.

ამ მეუღლეთ ჰყავდათ ქალი, ლეონორა მშვენიერი,
ოქრომკედის კავი ჰქონდა, და ლოყები ვარდის ფერი.
მეფე ალფონს მოეწონა მის სიმღერა მოცეკვავი,
და როდრიგეცს ჩამოჰკიდა რაღაც ჯილდო მოელვარე.

სწორედ ამ დროს გრენადაში იყო ერთი მოლაჰლაქე,
ვინმე ვანო ხანჯალაძე, ზესტაფონის მოჰალაქე.
უცნაურით ბედმა იგდო ჩვენი ვანო ესპანეთში,
მან დასტოვა ათასობით ვექსილები იმერეთში..

გრენადაში ჩამოვიდა ხანჯალაძე უბაზოთ,
მაგრამ ყველგან შედიოდა, როგორც პრინცი, სადარბაზოთ.
მის ხანჯალსა დასცინოდნენ გრენადელი ბიჭბუჭები,
და ღიმილით ასილებდნენ ლამაზ ვანოს მადონნები.

ერთხელ, ლამაზ შემოდგომას, როს ხეები ყვითლდებოდნენ
გრენადაში ესპანელნი მეფე ალფონს უხვდებოდნენ.
სახლი, ქუჩა, გადაქცნილნი წითელ-ყვითელ ბაირაღად
კაცს ეგონა საუცხოვო, საოცნებო რაღაც ბაღად.

მოდის დიდი ლიტანია ლამაზი და ფერიანი,
ბოლოს თეთრ ცხენს აზის კოხტათ მეფე ალფონს ცხვირიანი.
დონ დიეგო ახლავს მეფეს და ამშვენებს კავალკადას,
ქუჩაში კი ლეონორას ვანო უმღერს ამდაფუბდას...

ესპანური არ იცოდა, ან რათ უნდა იმას ენა,
ვინც კი იცის ჩუმი კოცნა, ბულბულივით ტკბილი სტვენა.
ეუბნება:—მხოლოდ შენ ერთს სიყვარული, სიხარული,
—პოეზია, ჰარმონია, სული, გული დადაგული...

მეორე დღეს, სასახლეში, მეფე ალფონს წარუდგინეს
საქართველოს დიდი პრინცი, დონ ჯოვანი დონ ყვირილეს.
მეფემ უთხრა:—გვიხარიან, რომ ბრძანდებით ეგრე კარგათ,
—ვიმედოვნებთ, ესპანეთი მოგეწონა, პრინცო' ალბათ.

ხანჯალაძემ უპასუხა თავისებურ რიხიანათ:
—სამეფოში დავინახე ჭელაფერი რიგიანათ,
—მხოლოდ ვერ სვამთ ჩვენებურათ, მალე თვრება ესპანელი,
—შენ რომ ნახო პიტნავასთან რას სვამს და სჭამს იმერელი!..

—ბადრიჯანი წიწაკითა, ხარჩო ღომით, სულგუნი
—და შამფურზე წიწილები, გოჭი, ცხვარი... მაიმუნი.
—ამას მოზდევს ჩვენი ღვინო წითელი და ოქროს ფერი,
—მაჭარია შედარებით მასთან ხერეს და მადერი.

—მოხდენილი ქალები გყავთ, მათ სიყვარულს მე მოველი,
—მაგრამ მადრიდს გააგიჟებს ჩვენი თამარ წერეთელი.
—თქვენ მშვენიერ ქალაქებსა, უკაცრავად მეფევ, მგონი.
—ყველაფერში აპათილებს დიდებული ზესტაფონი.

—ძროხის მოკვლა შავით მოსწონთ გაგიჟებით ესპანეთში,
—ჩვენ კი გვიყვარს სისხლი ჩხუბში მეეგობრულად ერთმანეთში.
—ესპანელი მდიდარია თუ-ჯიბეში აქვს პეზეტი,
—ჩვენში—მთხოვარსაც უნდება მილიონზე ცოტა მეტი.

—მომღერლებიც კარგი გყავანან—განთქმულია თქვენი სერტი,
—მაგრამ ვანო სარაჯინი მღერის როგორც ქრისტე ღმერთი.
—დონ-კიხოტი, სანჩო-პანჩო თქვენ წიგნიდან გაიცანით,
—ჩვენში ცოცხლები დადიან, მგზავსნი სულით, სახით, ტანით...

—გაუმარჯოს ესპანეთსა, გაუმარჯოს მეფე ალფონს,
—თქვენი ლამაზი ქვეყანა ხანჯალაძეს მაინც მოსწონს...
მეფემ ხელი ჩამართვა, ჩამოჰკიდა გულზე ჯვარი,
და უბოძა ხანჯალაძეს სამემკვიდროდ მთა და ბარი.

მეორე დღეს დონ დიეგომ მისცა ცოლათ ლეონორა,
ამნაირათ ჩვენმა ვანომ თავის საქმე გაასწორა.
მალე ვილაც დაებადა, მას დაარქვეს გრამატონი,
ნათლობაში მეფემ ბრძანა:—იყოს გრაფი ზესტაფონი!..

ესპანელმა მე მიამბო ეს შემთხვევა საოცარი
და ამიხსნა ვანოს ღერბი: ერთ კუთხეში—თეთრი ცხვარი,
მეორეში—დიდი ყანწი, მესამეში—კუპატები,
მეოთხეში—ორ შამფურზე ოქროთ შეწვარი ბატები.

მე ყანწელმა, ბარნაბელმა, გადმოგეცით ეს ამბავი,
ღმერთმა მისცეს ხანჯალაძეს სიცოცხლე და მარჯვე მკლავი.
თქვენც, მკითხველნო ამა ლექსის, მოგცეს მუდამ გამარჯვება,
გამხიარო და დაათროს ჰატიოსნათ თქვენი კრება.

სანდრო ცანჩელი.

ქუთაის კომისტანის თვე
1922 წ.
ქალაქი.

რედაქტორი გიორგი ლეონიძე.

განცხადება
ს. ს. ს. რესპუბლიკის განათ. კომისარიატისა

სახელმწიფო გამომცემლობა ამით აცხადებს რესპუბლიკის ყველა სასწავლებლების საყურადღებოდ, რომ სახელმწიფო გამომცემლობის წიგნის მაღაზიაში რუსთაველის პროსპექტი №№ 9-11 და პლეხანოვის 3) მიღებულია გასასყიდათ შემდეგი სახელმძღვანელოები:

1. კილაძე—რუსი ენა მე 3 წ.
2. პეტრიაშვილი—თაიგული ბუნების-კარისმიგიერ
3. შიუკაძე—თვალსაჩინო გეომეტრია.
4. სახოკია—ქიმიის სახელმძღვანელო ტექნიკუმებისათვის.
5. რაზმაძე—ინტეგრალური აღრიცხვის კურსი ნაწ. 1
6. ოცხელი—ელემენტარული გეომეტრია.
7. ცაგარეიშვილი—გეოგრაფია 1 ნაწ.
8. ოცხელი—ელემენტარული ალგებრა 1 ნაწ.
9. ცაგარეიშვილი—გეოგრაფია 2 ნაწ.
10. რომაქიძის—სამშობლოს ალწერა.
11. ჯანელიძე—ფიზიკა 1 ნაწ.
12. ქვრივიანი—საქართველოს ისტორია.
13. ზმალაძე—არითმეტიკული კრებული.
14. რუსული სიტყვა 2 ნაწ.
15. გუთანი.
16. გორგაძე—საქართველოს ძველი ისტორია.
17. ოცხელი და ნიჟარაძე—ფიზიკა 2 ნაწ.
18. კირიონი და კეცხოველი—სიტყვიერების თეორია.
19. კელენჯერიძე—სიტყვიერების თეორია
 ,, ქართული ლიტერ. ისტორია.
21. დავ. ღონღაძე—ზოოლოგია.
22. გორგაძე—ახალი მწერლები 1 ნაწ.
23. ,, ,, 2 ნაწ.
24. შევარდნაძე და სვანიძე—გერმანული სახელმძღ.
25. ხაინდრავა—ადამიანის ანატომია და ფიზიოლოგ.
26. ჩიქოვანი—ბუნება 2 ნაწ.
27. ხმალაძე—არითმეტიკული კრებული 3 ნაწ.
28. ,, ,, ,, 1 ნაწ.
29. ჩიმაკაძე და შუბლაძე—არითმეტიკ. კრებ. 1 ნაწ.
30. ,, ,, 2 ნაწ.
31. ,, ,, 2 კლასისათვის
32. ბერიძე—ლოგარითმების ცხრილი.
33. ინგოროყვა—საქართველოს ისტორია.
34. ქიქოძე—ქართული ლიტერატურა.
35. ხუნდაძე—ქართული ლიტერატურა.
36. ,, გრამატიკა.
37. თორაძე—ფრანგული ენის სახელმძღვანელო მე და მე-4 კლასისათვის.
38. ჯორჯაძე—ძველის მე-2 ისტორია.
39. ნადი—გერმანული სახელმძღვანელო.
40. ჯორჯაძე—ძველის მე 2 ისტორია.
41. წერეთელი—თერმინოლოგია.
42. შუბლაძე—საბში წესის კითხვის სწავლა.
43. თორაძე—ბუნების ცხოვრება.
44. ბარათაშვილი—საქართველოს ისტორია.
45. ,, ქართული ნოტები.
46. ხახანაშვილი—ქართული სიტყვიერების ისტორია.
47. უნაძე—ძველი ისტორია 2 ნაწ.
48. ჩიქობავა—მოკლე ლათინური გრამატიკა.
49. მუსხელიშვილი—არითმეტიკული სახელმძღვან. 1 ნაწ.
50. აკაკი—იავ ნანა.
51. ნიკოლაძე—ინგლისის ისტორია.
52. ბარნოვი—თხზულებანი ტომი 1.
53. ლეონიძე—მოთხრობები.
54. წერეთელი—კოლოლი ჩიკოლიკი.
55. რუსთაველი—ვეფხის ტყაოსანი.
56. არაგვისპირელი—თხზულებანი.
57. ლორთქიფანიძე—სოფლის მეცნიერება.
58. წერეთელი—რუსი მეფე.
59. დონდუა—ჰაერი და სითბო.
60. შარაშიძე—მეხის ამბავი.
61. მუსხელიშვილი—ხაზვა-ხაზვის ელემენტარული კურს.
62. დედა-ენა 2 ნაწ.
63. წერეთელი—მსოფლიო ისტორია 1 ნაწ.
64. ,, ,, ,, 2 ნაწ.
65. ,, ,, ,, 3 ნაწ.
66. ავალიანი—მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელო მე წ.
67. ავალიანი მსოფლიო ისტორიის სახელმძღვანელო მე-3.
68. შარიშნიკოვი და ვოლკოვი—ალგებრული და ამოცანათა კრებული.
69. ლითვინოვი—არითმეტიკული ამოცანათა კრებული 1 ნაწ.
70. ,, ,, 2 ნაწ.
71. კოლონგოვი ფიზიკა.
72. ზედგინიძე—ახალი ქართული ანბანი.
73. დავ. ღონღაძე—ჰაერი, წყალი და დედამიწა.
74. ,, ბოტანიკა.
75. ჯავახიშვილი—საქართველოს მოკლე ისტორია.
76. ხუციშვილისა—არითმეტიკული ამოცანათა კრებული.
77. ნიკოლაძე—ფილოსოფიის შესავალი 1 ნაწ.
78. ნიკოლაძე—ლოგიკა.
79. ნათიშვილი—ადამიანის ნორმალური ანატომია.
80. კაკაბაძე—საქართველოს შემოკლებული ისტორია.
81. გველესიანი და უზნაძის—ახალი ისტორია.
82. გარსევან დონდუა—საშუალო საუკუნეთა ისტორია.
83. წერეთელი—ალგებრული ამოცანათა კრებული 2 ნაწ.
84. ოცხელი—ქართული ქრისტომატია.
85. ანდრია რაზმაძის—ინტეგრალური აღრიცხვის კურსი ნაწილი 1 განუსაზღვრელი ინტეგრალები.

მაღაზიაში მოიპოვება მრავალი სახელმძღვანელოები რუსულ სკოლებისათვის, სკოლებს და განათლების განყოფილებებს, რომელნიც წიგნებს შეიძენენ, მიეცემათ ქმლეუ 5—30 პროც. წიგნები ფას დაკლებით.

საქართველოს საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველო

— აცხადებს —

შეჯიბრებას ბათუმის ნავთსადგურში რკინის ნავთსადგომის კაპიტალურ რემონტის სამუშაო იჯარით გასაცემად. განცხადებები უნდა იქნას შემოტანილი დახურულ კონვერტში.

(ეს ნავთსადგომი, წინად ეკუთვნოდა რუსეთის სატრანსპორტო საზოგადოებას).

რემონტი ჯდება 43 787 მანეთი 43 კაპ. ოქროთი.

შეჯიბრებაში მოწვეულნი არიან მწარმოებელნი, რომელთაც პიდრო-ტექნიკურ მუშაობის წარმოებაში აქვთ საკმაო გამოცდილება, რის შესახებაც იმ პირებმა, რომელთაც სურთ შეჯიბრებაში მონაწილეობის მიღება, უნდა წარუდგინონ საზღვაო ტრანსპორტი უფროსს სათანადო ცნობები არა უგვიანეს 22 დეკემბრისა.

ფასების რაოდენობა უნდა წარუდგინონ საქართველოს „მორტრანს", დახურულ კონვერტებში შემდეგი ზედწარწერით: **შეჯიბრებისათვის ბათუმის ნავთსადგურში რკინის ნავთსადგურების სარემონტო მუშების იჯარით აღებაზე** (ამა და ამ პირისაგან) 23 დეკემბრის დილის 12 საათისათვის.

ამავე ვადაზე, ამ განცხადებათა გარდა „მორტრანის" კასაში უნდა იქნას შეტანილი წინასწარი საწინდარი 50 **მილიონი მანეთი ქართული ბონებით** ან სათანადო თანხა ვალუტის კურსის მიხედვით.

იჯარის აღების შემდეგ კონტრაგენტებმა 10 დღის განმავლობაში უნდა გადადოს საწინდარი 4,350 მანეთამდე ოქროთი. ფულის საწინდრის ნაცვლად შეიძლება წარდგენილ იქნას ოფიციალური დოკუმენტები რესპუბლიკის საზღვრებში აღნიშნულ სიდიდის ქონების სვლადობის შესახებ.

შეჯიბრების შესახებ საჭირო ცნობების მიღება შეიძლება ქ. ტფილისში საზღვაო ტრანსპორტის სამმართველოში (ლერმონტოვის ქ. № 5) სადაც შეიძლება აგრეთვე განცხადებათა ბლანკების უფასოდ მიღება და მუშების და კონტრაქტის პროექტის გაცნობა.

შეჯიბრება

ამიერ-კავკასიის საბჭოთა სოც. რესპუბლიკის რკინის გზათა სამმართველოსაგან,

ამით ცხადდება, რომ ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველოსთან (ტფილისი, ვაგზლის ქ. № 1, ოთახი № 44 1922 წ. 20 დეკემბერს საქართველოს რკინის გზებზე

ბათუმ-ფოთი და კახეთის ხაზიდან სადღლამდე და სანაინამდე და ა. წ. 25 დეკემბერს აზერბაიჯანის რკინის გზებზე სადღლიდან არამლინსკის საზღვრამდე დანიშნულია

შეჯიბრება ტვირთისიდვის—დატვირთვის, გადმოტვირთვის, ხელახალი დატვირთვის მუშაობის და ბარგის დატვირთვის

დაცვის და მგზავრების სამსახურისთვის მუშების (носильщик) დაქირავების იჯარით გაცემა

1 იანვარი 1923 წ. 31 დეკემბრამდე.

ის პირები, რომელიც სურთ აღნიშნულ სამუშაოების აღება, ადგენენ ამის შესახებ წერილობითი განცხადებას დაბეჭდილ კონვერტებში შემდეგი ზედწარწერით: „ამიერ-კავკასიის რკინის გზათა სამმართველოს შეჯიბრებისათვის ტვირთზიდვის სამუშაოების იჯარით ასაღებად."

განცხადებათა შეტანის უკანასკნელი ვადა საქართველოსათვის თავდება 1922 წ. 20 დეკემბერს, აზერბაიჯანისათვის 25 დეკემბერს დილის 12 საათზე.

განცხადებაში შეჯიბრებაში მონაწილის სახელის მამის სახელის და გვარის გარდა უნდა იქნას აღნიშნული ასაღებ სამუშაოს ყოველგვარი პირობები და მათი ფასები.

ხელშეკრულების დადების დროს აღნიშნულ სამუშაოების კეთილ-სინდისიერად წარმოების და ტვირთების დაცვის უზრუნველსაყოფად ხელშეკრულების დამდებმა უნდა შეიტანოს საწინდარი საქართველოსათვის—2,000,000,000 (ორი მილიარდი მანეთი ქართული ფულის ნიშნებით), ხოლო აზერბაიჯანისათვის—25,000,000,000 მან. (ოცდახუთი მილიარდი მანეთი, აზერბაიჯანის ფულის ნიშნებით), ან სათანადო ვალუტა კურსის მიხედვით).

განცხადებასთან ერთად უნდა იქნეს წარმოდგენილი ქვითარი წინასწარი საწინდარის 20 პროცენტის შეტანის შესახებ.

საწინდარი იმ პირთა, რომელთაც არ მიეცემათ სამუშაოები ეკონომიური ნაწილში ქვითრის წარდგენისათანავე დაუბრუნდებათ უკანვე.

საბჭოთა ცნობის მიღება შეიძლება რკინის გზათა სამმართველოს ეკონომიურ ნაწილში საქონელ სადგურის განყოფილებაში ოთახი № 60 ყოველ დღე დილის 10—1 საათამდე, გარდა უქმე დღეებისა.

სამმართველო

მესხვარეთა ამხანაგობა
„მოყვასი-ს"
გამგეობა

აცხადებს წევრთა საყურადღებოთ, რომ 1622 წ. წლის 23 იანვარისათვის (ძველი სტილით 10 იანვარი), ქალაქ თელავ-ტფი-ში დილის 10 საათზე დანიშნულია

რწმუნებულთა წლიური
კრება

თანახმად წესდების მე-19, 21, 24 და 25 მუხ. განსახილველია:

1. ანგარიშების დამტკიცება 1921 წლ. პირველ თიბათვიდან 1922 წლის პირველ მაისამდის.
2. გამგეობის, საბჭოს და სარევიზიო კომისიის მოხსენება.
3. მომავალი მოქმედების გეგმა და საფარაულო ხარჯთ-აღრიცხვა.
4. საბჭოს დებულება და წესდების ზოგიერთი მუხლების შეცვლა და დამატება.
5. გასამრჯელოს დანიშვნა გამგეობის, საბჭოს და სარევიზიო კომისიის წევრებისათვის.
6. ინფორმაცია ანგარიშების მდგომარეობისა 1922 წლ. 1 თიბათვიდან 1923 წლ. 1 იანვრამდის. სარეკრეაციო საკითხი საქართველოში და სხვა მიმდინარე საკითხები.
7. ახალი წევრების დამტკიცება.
8. გამგეობის წევრის არჩევა თანახმად წესდების მე-31 მუხლ., ქ. 6. აგიაზის მაგიერ.
9. საბჭოს და სარევიზიო კომისიის წევრთა არჩევნები თანახმად წესდების მე 39 მუხლ.

თუ წესდების 24 და 25 მუხლების თანახმად, დანიშნულ დღეს, წევრთა აღნიშნულ რიცხვთა დაუსწრებლობის გამო, კრება არ შედგა, კრება მოწვეული არის 24 იანვრისათვის (ახალი სტილით), დილის 10 საათზე, იმავე საკითხების განსახილველად, და ეს კრება კანონიერია რამდენი წევრიც უნდა დაესწროს.

„მოყვასი"-ს გამგეობა.

პირველი ხარისხოვანი სასტუმრო
„ორიანტი"

ქალაქის ცენტრში, რუსთაველის პროსპექტი № 9.

სუფთა ოთახები, ვანა, ელექტრონის განათება, ტელეფონი. სასტუმროსთან რესტორანი

ევროპიული და აზიური სამზარეულოთი, საუკეთესო

მზარეულთა ზედამხედველობით.

საუზმე, სადილი, ვახშამი, სასმელები. სადილები ყოველ დღე 2—5 1/2 საათამდე

ფასები დაკლებულია.

სამხედრო-საზღვაო კომისარიატის სტამბა.